

Силабус дисципліни «Профілактична медицина»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 227 · ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ · ФІЗИЧНА
РЕАБІЛІТАЦІЯ · БАКАЛАВР

120

Годин загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС відповідно до
стандарту

4

Змістовних модулів курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Профілактична медицина

Спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія / Фізична реабілітація

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки курсу

Мета дисципліни

Дисципліна «Профілактична медицина» формує у студентів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація» цілісне уявлення про принципи збереження та зміцнення здоров'я, попередження захворювань і реабілітації. Курс спрямований на розвиток практичних навичок профілактичної діяльності, вміння оцінювати чинники ризику, здійснювати первинну, вторинну та третинну профілактику в роботі фізичного терапевта та ерготерапевта. Особлива увага приділяється формуванню компетентностей у сфері здоров'язбереження, пропаганди здорового способу життя та медичної профілактики в мультидисциплінарній команді.

Форми навчання

- Лекції — 30 годин
- Практичні заняття — 30 годин
- Самостійна робота — 60 годин

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в медичному та соціальному контексті: виявлення чинників ризику, порівняння профілактичних підходів, формування обґрунтованих висновків і власної фахової позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки клінічних розборів, профілактичних програм і презентацій.

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати медичні поняття та профілактичні рекомендації, оформлювати звіти та аналітичні матеріали. Відповідальність, ініціативність і готовність працювати в мультидисциплінарній команді з питань охорони здоров'я та реабілітації.

- Аналізувати навчальну та наукову медичну інформацію
- Виділяти головне та узагальнювати результати досліджень
- Планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів
- Коректно спілкуватися з пацієнтами, колегами та викладачами
- Брати участь у командній роботі з питань профілактики та реабілітації

Фахові компетентності

Розуміння сутності та закономірностей профілактичної медицини, її принципів, рівнів та методів у контексті фізичної терапії та ерготерапії. Знання чинників ризику основних неінфекційних і інфекційних захворювань, методів їх виявлення, оцінювання та корекції в реабілітаційній практиці.

Здатність застосовувати методи профілактики та здоров'язберігаючих технологій у роботі фізичного терапевта та ерготерапевта: скринінг, диспансеризація, первинна, вторинна і третинна профілактика, здоровий спосіб життя.

- Характеризувати основні рівні та принципи профілактики
- Аналізувати чинники ризику та методи їх усунення
- Оцінювати стан здоров'я індивіда та популяції
- Орієнтуватися у нормативних документах охорони здоров'я
- Застосовувати профілактичні технології у реабілітаційній практиці

Результати навчання

Після успішного завершення курсу студент повинен демонструвати такі результати навчання:

1

Знання та розуміння

Пояснювати сутність ключових понять профілактичної медицини: первинна, вторинна та третинна профілактика, скринінг, диспансеризація, чинники ризику, здоровий спосіб життя, гігієна, медична профілактика. Характеризувати основні нозології, які підлягають профілактиці, у контексті фізичної терапії та ерготерапії.

2

Аналіз та оцінювання

Аналізувати чинники ризику розвитку хронічних неінфекційних захворювань та їхній вплив на функціональний стан пацієнта. Оцінювати ефективність профілактичних заходів і реабілітаційних програм, порівнювати різні підходи до здоров'язбереження.

3

Застосування знань

Застосовувати методи профілактичної медицини для розробки індивідуальних та групових профілактичних програм. Використовувати наукові та нормативні джерела для обґрунтування профілактичних заходів у реабілітаційній практиці.

4

Комунікація та рефлексія

Аргументовано викладати рекомендації щодо профілактики та здорового способу життя пацієнтам та їхнім родинам. Формувати відповідальне ставлення до здоров'я, культуру профілактики та здоров'язберігаючої поведінки у суспільстві.

Модуль 1. Теоретичні основи профілактичної медицини

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1.1

Профілактична медицина: поняття, принципи, рівні. Предмет і завдання профілактичної медицини. Рівні профілактики: первинна, вторинна, третинна. Принципи профілактичної діяльності. Місце профілактики у системі охорони здоров'я України. Роль фізичного терапевта в профілактиці захворювань.

Тема 1.2

Чинники здоров'я та ризики захворюваності. Поняття «здоров'я» та його компоненти. Детермінанти здоров'я. Чинники ризику хронічних неінфекційних захворювань: модифіковані та немодифіковані. Методи виявлення та оцінювання чинників ризику у клінічній практиці.

Тема 1.3

Здоровий спосіб життя та його складові. Фізична активність і рухова реабілітація як елемент профілактики. Раціональне харчування та дієтологія. Психологічне здоров'я та стресостійкість. Відмова від шкідливих звичок. Технології пропаганди здорового способу життя.

Тема 1.4

Гігієна та санітарія у профілактичній медицині. Основи загальної гігієни. Гігієна праці та виробнича санітарія. Гігієна навколишнього середовища. Роль фізичного терапевта у формуванні безпечного середовища для пацієнтів. Протиепідемічні заходи в реабілітаційних установах.

Модуль 2. Профілактика основних хронічних неінфекційних захворювань

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2.1

Профілактика серцево-судинних захворювань. Чинники ризику серцево-судинних захворювань. Артеріальна гіпертензія: профілактика та фізична терапія. Ішемічна хвороба серця. Роль фізичної активності у первинній і вторинній профілактиці. Скринінгові програми виявлення серцево-судинної патології.

Тема 2.2

Профілактика захворювань опорно-рухового апарату. Чинники ризику захворювань кістково-м'язової системи. Остеопороз, остеоартрит, захворювання хребта. Ерготерапія та фізична терапія у профілактиці порушень рухової функції. Ергономіка та адаптація середовища. Профілактика травматизму та падінь.

Тема 2.3

Профілактика неврологічних захворювань та порушень психічного здоров'я. Чинники ризику цереброваскулярних захворювань. Профілактика та реабілітація після інсульту. Деменція та когнітивні порушення: ерготерапевтичний підхід. Профілактика депресії та тривожних розладів. ПТСР та реабілітація учасників бойових дій.

Модуль 3. Профілактика інфекційних захворювань та соціально значущих хвороб

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3

Тема 3.1

Профілактика інфекційних захворювань. Загальні принципи протиепідемічної роботи.
Імунопрофілактика: вакцинація і сучасний календар щеплень в Україні.
Профілактика ГРВІ, грипу, COVID-19.
Інфекційний контроль у реабілітаційних та медичних закладах.
Антибіотикорезистентність та її профілактика.

Тема 3.2

Профілактика соціально значущих захворювань. Туберкульоз: епідеміологія, профілактика, виявлення.
ВІЛ-інфекція та СНІД. Онкологічні захворювання: чинники ризику, первинна профілактика та скринінг.
Цукровий діабет: профілактика та реабілітаційний менеджмент. Ожиріння як мультифакторна проблема.

Тема 3.3

Профілактика виробничих та побутових захворювань і травм.
Профзахворювання та їхня профілактика засобами фізичної терапії.
Виробничий травматизм: причини, профілактика, реабілітація. Побутовий та дорожньо-транспортний травматизм.
Ергономічна профілактика. Медико-соціальна реабілітація осіб з інвалідністю внаслідок травм.

Модуль 4. Диспансеризація, скринінг та організація профілактичної допомоги

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4

Тема 4.1

Диспансеризація та профілактичні огляди. Поняття і принципи диспансеризації. Організація диспансерного нагляду. Профілактичні медичні огляди. Диспансерні групи та критерії виявлення хворих. Роль фізичного терапевта та ерготерапевта у проведенні диспансеризації та скринінгових програмах.

Тема 4.2

Скринінг та рання діагностика у профілактиці. Поняття скринінгу та критерії його ефективності. Скринінгові програми щодо серцево-судинних, онкологічних та метаболічних захворювань. Оцінювання функціонального стану у практиці фізичної терапії. Інструменти скринінгу в реабілітації (MMSE, Берг, FIM, MRC тощо).

Тема 4.3

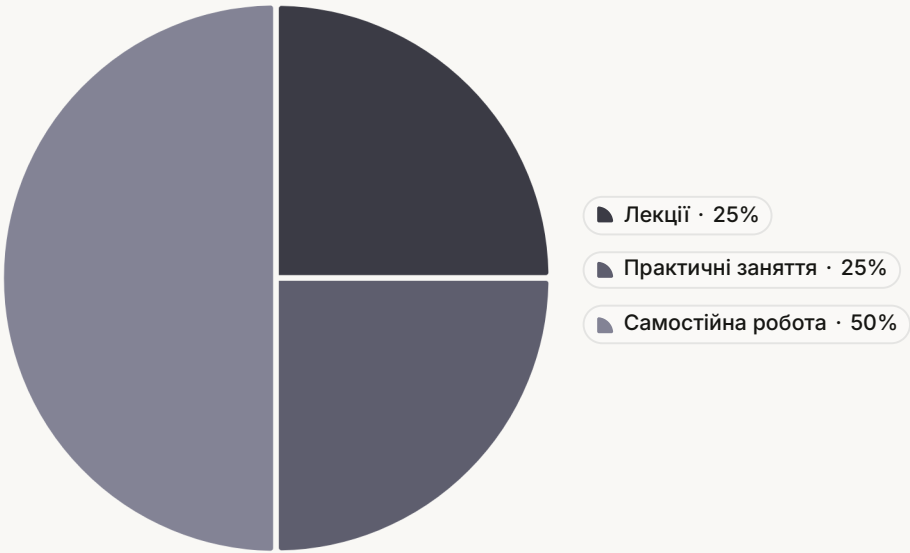
Профілактика у різних вікових групах та особливих популяціях. Профілактика у дітей та підлітків. Геріатрична профілактика та реабілітація. Профілактика у вагітних жінок і породіль. Реабілітація ветеранів та осіб з бойовою травмою. Профілактика у людей з інвалідністю: доступність та адаптація.

Тема 4.4

Організація та нормативне забезпечення профілактичної медицини в Україні. Система охорони здоров'я та служби профілактики. Нормативно-правова база. Реформа охорони здоров'я: первинна медична допомога та сімейний лікар. Взаємодія фізичного терапевта з мультидисциплінарною командою. Телемедицина та цифрові технології у профілактиці.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Принципи та рівні профілактики	2	2	4
	Тема 1.2 — Чинники здоров'я та ризику	2	2	4
	Тема 1.3 — Здоровий спосіб життя	2	2	4
	Тема 1.4 — Гігієна та санітарія	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 — Профілактика серцево-судинних захворювань	2	2	4
	Тема 2.2 — Профілактика захворювань ОРА	4	4	8
	Тема 2.3 — Профілактика неврологічних захворювань	2	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 — Профілактика інфекційних захворювань	4	4	8
	Тема 3.2 — Профілактика соціально значущих хвороб	4	4	8
	Тема 3.3 — Профілактика виробничих захворювань і травм	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 — Диспансеризація та профогляди	2	2	4
	Тема 4.2 — Скринінг та рання діагностика	2	2	4
	Тема 4.3 — Профілактика у різних вікових групах	2	2	4
	Тема 4.4 — Організація профілактичної медицини в Україні	2	2	4
Разом		30	30	60

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою

- Лекції (30 год. — 25%):** подача ключового теоретичного матеріалу
- Практичні (30 год. — 25%):** відпрацювання навичок, аналіз клінічних випадків, скринінгові практики
- Самостійна робота (60 год. — 50%):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з джерелами та розробляти профілактичні програми самостійно

Самостійна робота студентів та методи викладання

Форми самостійної роботи

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з профілактичної медицини, нормативно-правовими актами, науковими статтями у фахових виданнях з фізичної терапії та реабілітації. Конспектування ключових положень, порівняння підходів різних авторів до профілактики.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: МОЗ України (moz.gov.ua), Центр громадського здоров'я (phc.org.ua), ВООЗ (who.int). Аналіз нормативних документів, статистичних даних, сучасних клінічних настанов та рекомендацій.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань щодо розробки профілактичних програм для різних нозологій і вікових груп, підготовка есе, аналітичних записок, клінічних розборів з актуальних питань профілактичної медицини та реабілітації. Обґрунтування стратегій втручання.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання клінічних протоколів, повторення теоретичного матеріалу; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень; систематизація знань перед контрольними роботами та модульними іспитами.

Методи викладання

→ Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів з клінічної практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

→ Кейс-стаді

Аналіз реальних клінічних ситуацій і профілактичних випадків; студенти виявляють чинники ризику, пропонують стратегії профілактики та обґрунтовують план реабілітаційного втручання.

→ Дискусії

Обговорення актуальних питань профілактичної медицини та реабілітації; розвиток критичного мислення, аргументації та вміння відстоювати власну клінічну позицію.

→ Робота з протоколами

Опрацювання клінічних настанов, уніфікованих протоколів, наказів МОЗ; формування навичок роботи з нормативними документами та їх критичного аналізу.

→ Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і профілактичних програм за обраною нозологією; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації доказової медичної інформації.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Включає усні опитування, письмові відповіді на запитання, аналіз клінічних ситуацій та участь у дискусіях щодо профілактики

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат з розробки профілактичної програми, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз чинників ризику, обґрунтування профілактичних заходів). Оцінюються повнота відповіді, правильність аналізу та обґрунтованість висновків. Проводиться після кожного змістовного модуля

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

❏ Усі методи контролю спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» / «Фізична реабілітація».

Рекомендована література та ресурси

Навчальна та наукова література (2022–2024)

1. Бабінець Л. С., Махніцька І. Актуальні аспекти профілактики і превентивної медицини у загальнолікарській практиці: посібник. — Тернопіль : Осадца Ю. В., 2024. — 168 с.
2. Бабінець Л. С. (ред.) Актуальні аспекти профілактики і превентивної медицини у загальнолікарській практиці. Ч. 1. — Тернопіль : Осадца Ю. В., 2023. — 616 с.
3. Сокрут В. М. (ред.) Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина: Нейрореабілітація: підручник для студентів і лікарів. — Львів : ФОП Марченко Т. В., 2023.
4. Kanygina S. M., Cherepok O. O. Physical Rehabilitation and Sports Medicine: study manual. — Zaporizhzhia : ZSMU, 2023. — 96 p.
5. Фізична терапія, ерготерапія в клініці внутрішніх хвороб: навч. посіб. — Запоріжжя : ЗДМФУ, 2023. — 96 с.
6. Мостовий Ю. М. та ін. Сучасні додаткові методи обстеження серцево-судинної системи: навч. посіб. — Львів : Марченко Т. В., 2022. — 287 с.
7. Pankovets A. V., Yurochko T. P. The state of staffing of the rehabilitation system in healthcare in Ukraine. Ukraine. Nation's Health. 2024;(3):94-100. doi: 10.32782/2077-6594/2024.3/15.
8. WHO. Rehabilitation 2030 initiative. — URL: <https://www.who.int/initiatives/rehabilitation-2030>. — 2022.
9. Фізична терапія в клініці внутрішніх хвороб: навч. посіб. — Запоріжжя : ЗДМУ, 2022.
10. Кабінет Міністрів України. Постанова № 146 від 16 грудня 2022 р. «Деякі питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я». — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

Офіційні інтернет-ресурси

1. Міністерство охорони здоров'я України. — URL: <https://moz.gov.ua/>
2. Центр громадського здоров'я МОЗ України. — URL: <https://phc.org.ua/>
3. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). — URL: <https://www.who.int/>
4. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. — URL: <https://nbuv.gov.ua/>
7. Науково-медична бібліотека (фізична терапія та ерготерапія). — URL: <https://sites.google.com/view/scientific-medical-library/>
8. Журнал «Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології». — URL: <https://journals.indexcopernicus.com/>

Рекомендована література охоплює видання **2022–2024 років** з профілактичної медицини, фізичної терапії та реабілітації відповідно до вимог актуальності навчально-методичного забезпечення.